

Wojciech Zalewski¹
Wyższa Szkoła Logistyki

Olimpiada Logistyczna jako źródło weryfikacji poziomu kształcenia w zawodach technik logistyk i technik spedytor w Polsce²

Zmiany gospodarcze, rozwój logistyki i edukacji logistycznej w Polsce

Zmiany, które nastąpiły w ciągu ostatnich lat w gospodarce światowej oraz pojawienie się nowych koncepcji w zarządzaniu i organizacji produkcji (na przykład *lean management*) sprawiły, że zarządzanie logistyką staje się coraz większym wyzwaniem dla przedsiębiorstw. Z kolei wzrost gospodarczy i rosnąca w skali globalnej wymiana handlowa powodują dynamiczny rozwój rynku usług transportowych. Nieustająca presja na redukcję kosztów i coraz powszechniejsza tendencja wśród przedsiębiorstw do koncentracji na działalności kluczowej sprawiają, że funkcje transportowe i logistyczne coraz częściej powierzane są wyspecjalizowanym firmom, co prowadzi do szybkiego wzrostu popytu na wszelkiego rodzaju usługi logistyczne i transportowe. Znajduje to odzwierciedlenie w strategii firm transportowo – logistycznych, które w obliczu otwierających się możliwości i rosnących oczekiwań klientów rozszerzają działalność na nowe segmenty rynku (geograficzne i produktowe) oraz stale rozwijają ofertę, aby dostarczać klientom dopasowane do indywidualnych potrzeb zintegrowane rozwiązania logistyczne. Rośnie również rola Europy Środkowo – Wschodniej jako miejsca lokalizacji zakładów produkcyjnych przez europejskie przedsiębiorstwa, a Polska – ze względu na swoje znaczenie w regionie i położenie geograficzne – powinna być jednym z największych beneficjentów tego trendu³.

Wraz ze wzrostem gospodarczym i rozwojem tego sektora potrzeba coraz więcej pracowników z wykształceniem logistycznym. Firmy logistyczne stają dziś przed ryzykiem zatrudniania pracowników nie posiadających wystarczających kwalifikacji, a co za tym idzie, ponoszą duże koszty na szkolenia. W ślad za rosnącym zapotrzebowaniem na edukację logistyczną w Polsce coraz więcej uczelni wyższych uruchamia kierunki i specjalności związane z tą dziedziną. Rynek pracy potrzebuje jednak nie tylko logistyków z wykształceniem wyższym, ale i średnim. Z tego względu kilka lat temu wprowadzono w Polsce program kształcenia w zawodach technik logistyk i technik spedytor, a szkoły średnie i policealne widząc zapotrzebowanie rynkowe chętnie podjęły się edukacji w tym zakresie.

Wprowadzenie kształcenia w zawodach technik logistyk i technik spedytor

Kierunki technik logistyk i technik spedytor zostały wprowadzone z dużym pośpiechem w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie rynkowe. Szkoły, które podjęły się kształcenia w tym zakresie, borykały się jednak z wieloma problemami. Nauczyciele stanęli często przed faktem prowadzenia zajęć z nieznanymi dotąd przedmiotów logistycznych, brakowało im wiedzy i doświadczenia z tej dziedziny. Na rynku nie było podręczników przygotowanych do nauki logistyki w szkołach średnich, a także pomocy dydaktycznych. Nauczyciele mieli wiele zastrzeżeń do programu nauczania. W chwili wprowadzenia tych kierunków do szkół średnich, poziom nauczania pozostawiał wiele do życzenia.

Uporządkowanie i rozwój poziomu kształcenia w zawodach technik logistyk i technik spedytor stały się możliwe dzięki programowi poznańskiej Wyższej Szkoły Logistyki pod nazwą „WSL dla szkół średnich”. Zidentyfikowano szkoły, które kształcą w tej dziedzinie, a następnie przy pomocy badań ankietowych określono problemy, z jakimi borykają się nauczyciele. Zorganizowano konferencję pod nazwą Forum Nauczycielskie, która raz w roku, od 3 lat gromadzi nauczycieli z całego kraju. Jak do tej pory, uporządkowano i rozwiązano część problemów szkolnictwa średniego. Dzięki współpracy WSL z Instytutem Logistyki i Magazynowania powstał cykl podręczników do szkół średnich. Powołano także portal internetowy www.szkolysrednie.wsl.com.pl, który na bieżąco uzupełniany jest o materiały przydatne w dydaktyce, które uczelnia pozyskuje od swoich partnerów biznesowych. Nauczyciele mogą pobierać te materiały, a także umieszczać swoje zasoby, umożliwiając pobranie ich przez innych użytkowników. WSL powołała do życia trysemestralne studia podyplomowe „Logistyka – studia dla nauczycieli”, które pozwalają nauczycielom zdobywać wiedzę z zakresu logistyki, potrzebną do nauczania w szkołach. Wspólny zespół złożony z nauczycieli i pracowników WSL wypracował również projekt zmian w programach technik logistyk i technik spedytor, zmierzający do udoskonalenia procesu kształcenia w tych zawodach. W ramach programu funkcjonuje również wiele innych elementów, dzięki którym nauka logistyki na poziomie średnim prezentuje z roku na rok wyższy poziom.

¹ W. Zalewski, Katedra Ekonomii i Marketingu, Wyższa Szkoła Logistyki (przyp. red.).

² Artykuł recenzowany (przyp. red.).

³ Ślubowski S., „Rynek transportu i logistyki w Polsce”, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa 2007, s. 8.

Problem pomiaru jakości kształcenia

Nie ma jednej uniwersalnej metody, która pozwalałaby ocenić poziom kształcenia. W literaturze wyodrębnić można kilka pojęć, którymi można próbować dokonywać takiego pomiaru: mierzenie (pomiar), ocenianie, diagnoza, jakość, jakość pracy, standard⁴. Według F. N. Kerlingera, pomiar to przypisywanie – według pewnych reguł – liczb przedmiotom i zdarzeniom. Dla przykładu, nauczyciel może liczyć liczbę zadań rozwiązanych w określonym czasie. Liczby te nabiorą znaczenia dopiero po dokonaniu oceny danych i dojściu do wniosków wartościujących⁵. Ocenianie to zatem proces dochodzenia do opinii o uczniu, klasie, szkole lub przypisywanie tej opinii wartości zgodnej z przyjętą skalą ocen⁶. Diagnoza natomiast to wnioski sformułowane na podstawie oceniania. Jakość można zdefiniować za Słownikiem Języka Polskiego PWN jako wartość czegoś lub istotne cechy przedmiotu wyróżniającego go spośród innych⁷. Warto wspomnieć także o jakości pracy, którą Encyklopedia organizacji i zarządzania definiuje jako uzyskiwanie produktu pracy zgodnego z określonym wzorcem. Praca jakościowo lepsza to taka, której rezultaty pełniej zaspokajają wymagania odbiorców⁸. Istotna jest tu jeszcze jedna kwestia, związana bezpośrednio z terminem jakości – standard. Według J. Pielachowskiego, jest to wzorzec, norma, zbiór wymagań w odniesieniu do danego wytworu, usługi lub działania⁹.

Wykorzystując powyższe terminy bardzo trudno jest jednak określić jakość kształcenia w konkretnej szkole, wyróżniając ją na tle innych szkół tego samego typu. K. Stróżyński twierdzi, że „o jakości pracy szkoły świadczy to, w jakim stopniu pomaga ona w rozwoju intelektualnym i osobowościowym ucznia”¹⁰. Jeśli założymy jednak, że szkoły o profilu technik logistik i technik spedytor mają przygotowywać absolwentów do podejmowania pracy w szeroko pojętym sektorze usług logistycznych to potrzeba jednej uniwersalnej metody, która weryfikowałaby wiedzę i umiejętności absolwenta.

Olimpiada Logistyczna – założenia organizacyjne

Powołana w 2008 roku przez Wyższą Szkołę Logistykę I Ogólnopolska Olimpiada Logistyczna może stać się dobrym narzędziem weryfikacji poziomu kształcenia w szkołach średnich o profilu technik logistik i technik spedytor. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 29 stycznia 2002 roku w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad¹¹ – Olimpiada Logistyczna została podzielona na 3 etapy: szkolny, okręgowy i finałowy. Szkoły rywalizowały o miano najlepszych w kraju, a finaliści zostali zwolnieni z części pisemnej egzaminu z przygotowania

zawodowego na mocy § 112 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych¹².

W pierwszej edycji Olimpiady hasłem przewodnim była „Logistyka jako źródło wartości w gospodarce”, celem dydaktycznym natomiast „rozbudzenie zainteresowania poszerzaniem wiedzy logistycznej wśród uczniów. Wzmacnianie przekonania o wysokim znaczeniu roli logistyki w funkcjonowaniu przedsiębiorstw i systemów gospodarczych oraz możliwościach logistyki w zwiększaniu ich efektywności”. Organizatorzy określili również bloki tematyczne dla poszczególnych etapów oraz wskazali literaturę:

Olimpiada logistyczna – edycja 2008/2009

I etap Olimpiady Logistycznej zorganizowany został w 84 szkołach i wzięło w nim udział 1 835 uczestników. Rozmieszczenie szkół uczestniczących w Olimpiadzie przedstawia rysunek 1, a liczbę uczestników w poszczególnych województwach – rysunek 2¹³.

Najwięcej uczestników I etapu Olimpiady zgłosiły województwa: wielkopolskie, łódzkie i śląskie. Wśród 84 zgłoszonych szkół 5 to szkoły policealne, a pozostałe ponadgimnazjalne. Bardzo duże było zróżnicowanie pod względem liczby uczestników w poszczególnych szkołach (od 2 do 81). Jedynie w jednej czwartej zgłoszonych szkół liczba uczestników przekraczała 30 osób, co świadczy o tym, że pierwszą edycję Olimpiady wiele szkół potraktowało jako sprawdzian dla najlepszych uczniów. Wśród uczestników zdecydowanie dominowały osoby w wieku 18 i 17 lat. W I etapie rozwiązywano test wielokrotnego wyboru, w którym za prawidłową odpowiedź uczestnicy otrzymywali 2 pkt., za brak odpowiedzi 0, a za odpowiedź błędną -1¹⁴.

Do II etapu zakwalifikowano 500 uczestników. Zawody II etapu odbywały się w ośmiu okręgach. Ostatecznie wzięło w nich udział 464 uczestników z 74 szkół. Najwięcej uczestników II etapu miały województwa: łódzkie (65 osób – 14%), zachodniopomorskie (64 osoby – 13,8%) i małopolskie (58 osób – 12,5%). Uczestnicy rozwiązywali test jednokrotnego wyboru, w którym za poprawną odpowiedź uzyskiwali 2 pkt., a 0 pkt. w pozostałych przypadkach¹⁵.

Organizatorzy zakwalifikowali do finału 43 osoby z 24 szkół. Miejscem przeprowadzenia zawodów centralnych była siedziba organizatora – Wyższej Szkoły Logistyki w Poznaniu. Pod względem ilości osób wprowadzonych do finału dominowały kolejno województwa: zachodniopomorskie (12 osób – 27,9%), łódzkie (8 osób – 18,6%) oraz lubelskie (7 osób – 16,3%). Wśród szkół, z których wywodzą się finaliści, domi-

⁴ Giermakowski M., „Mierzenie jakości pracy szkoły”, www.scholaris.edu.pl, Lublin 2006.

⁵ Ornstein A. C., „Program szkolny. Założenia, zasady, problematyka.” Tłum. K. Kruszewski. Warszawa 1998, s. 317.

⁶ Sołtys D., Szmigel M. K., „Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie diagnozy edukacyjnej”, Kraków 1997, s. 7.

⁷ Słownik Języka Polskiego PWN online, www.sjppwn.pl

⁸ Encyklopedia organizacji i zarządzania. Warszawa 1981 s. 180.

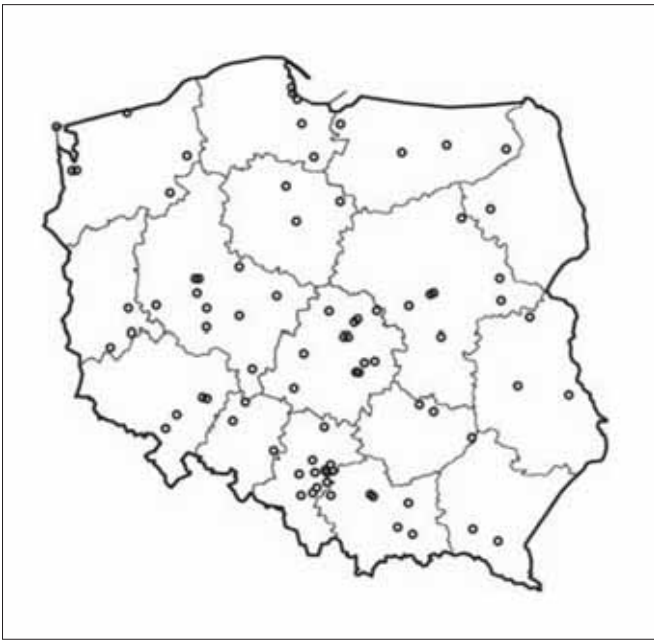
⁹ Pielachowski J., „Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą”, Oficyna Ekonomiczna Wydawnictwa eMPI2, Poznań 2006, s. 14.

¹⁰ Stróżyński K., Groenwald M., Staszak D., „Jakość szkoły – jej planowanie i diagnoza”, Wydawnictwo Nauczycielskie, Jelenia Góra 2000, s. 8, 10.

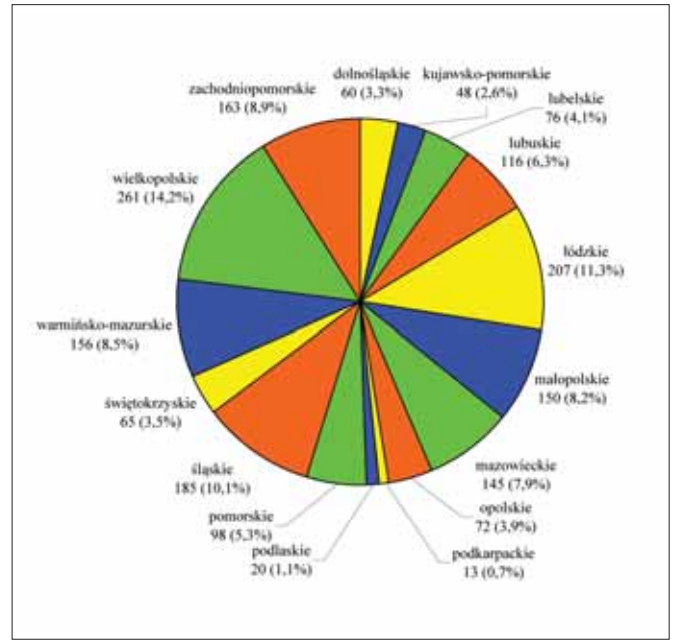
¹¹ Dziennik Ustaw nr 13, poz. 125.

¹² Dziennik Ustaw nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami.

¹³ Świątłowski J., Świtalska I., „Podsumowanie I i II etapu I Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej”, Wyższa Szkoła Logistyki, Poznań 2009, s. 2.

Rys. 1. Szkoły uczestniczące w Olimpiadzie na mapie Polski.
 Źródło: Świątowski J., Świtalska I., Podsumowanie I i II etapu I Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej, Wyższa Szkoła Logistyki, Poznań 2009, s. 2.

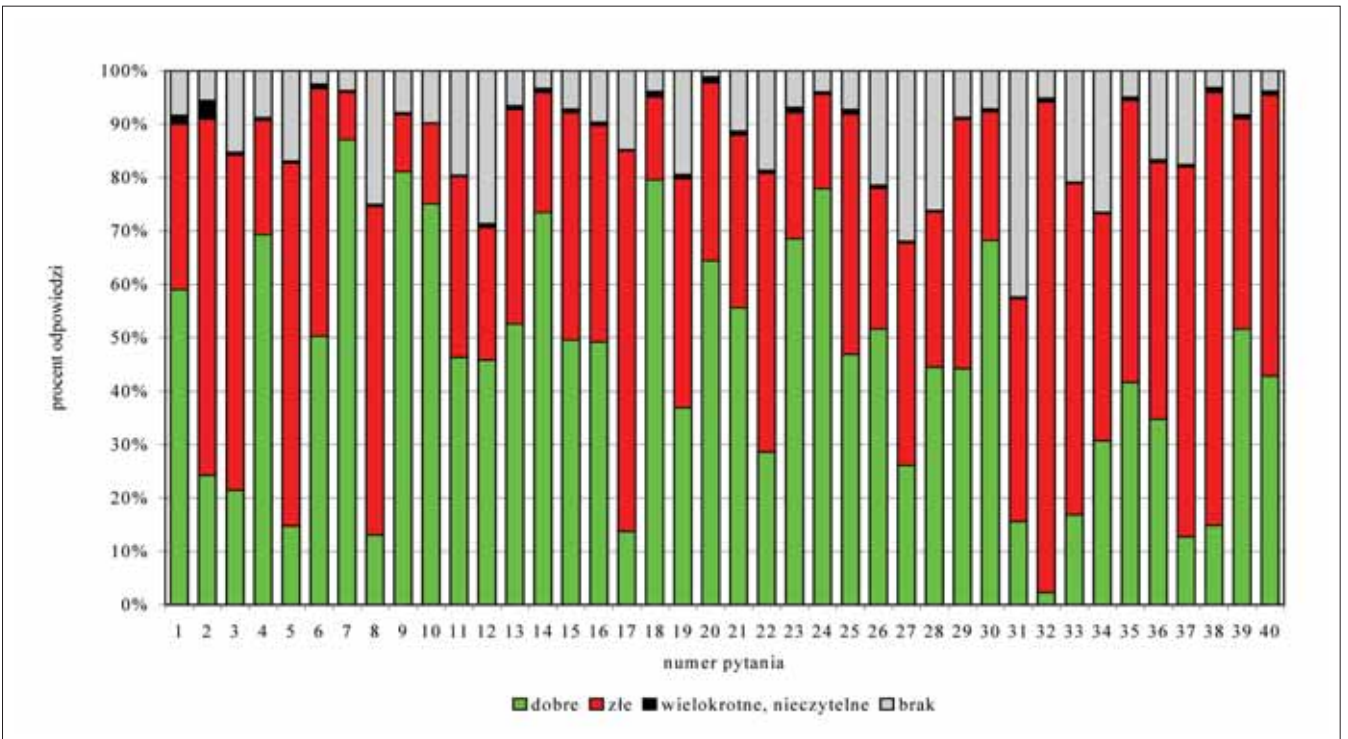

Rys. 2. Struktura uczestników Olimpiady ze względu na województwo szkoły. Źródło: Świątowski J., Świtalska I., Podsumowanie I i II etapu I Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej, Wyższa Szkoła Logistyki, Poznań 2009, s. 2.

nowały dwie placówki – z Międzyrzecza Podlaskiego oraz Świnoujścia, które miały kolejno 6 i 5 finalistów, znacząco wpływając na wyniki z zakresu województw. W tym etapie uczestnicy rozwiązywali zadania problemowe. Wszyscy finaliści uzyskali zwolnienie z części pisemnej egzaminu z przygotowania zawodowego, a laureaci otrzymali atrakcyjne nagrody

rzeczowe i zwolnienie z czesnego na studiach w Wyższej Szkole Logistyki.

Olimpiada dostarczyła bardzo bogatego materiału analitycznego. Dzięki zastosowaniu punktów ujemnych w I etapie zawodów, można było wyodrębnić pytania, które sprawiały uczestnikom trudność, a co za tym idzie, nie udzielano na nie

Rys. 3. Struktura odpowiedzi na pytania I etapu Olimpiady.
 Źródło: Świątowski J., Świtalska I., Podsumowanie I i II etapu I Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej, Wyższa Szkoła Logistyki, Poznań 2009, s. 7.

¹⁴ Ibidem, s. 3-7.
¹⁵ Ibidem, s. 8-11.

odpowiedzi w obawie przed punktami ujemnymi. Była także możliwość wyodrębnienia pytań, na które udzielano odpowiedzi, ale w największym stopniu popełniano błędy. Analizując odpowiedzi na poszczególne pytania wyodrębniono poziom znajomości zagadnień logistycznych w zależności od wieku uczestników. Materiał dostarczył także odpowiedzi na pytanie: które działy logistyki sprawiają uczestnikom największe trudności. Przydatne były statystyki obrazujące średnią liczbę punktów uzyskaną przez poszczególne szkoły. Organizatorzy zadbałi o to, aby po przeprowadzeniu każdego etapu Olimpiady wszystkie szkoły otrzymały test z rozwiązaniami oraz statystyki dotyczące wyników uczniów. Pozwoliło to na analizę poziomu kształcenia w poszczególnych obszarach. Poziom tego typu weryfikacji był przy tym znacznie bardziej rzetelny i obiektywny w porównaniu z innymi metodami, takimi jak na przykład rankingi szkół.

Podsumowanie

W dążeniu do rozwoju edukacji logistycznej na poziomie ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego nie wystarczy usprawniać programy nauczania bez możliwości weryfikacji poziomu kształcenia. Najważniejszym źródłem wiedzy o poziomie kształcenia zawodowego, dostarczającym materiału do różnorodnych analiz, jest egzamin zawodowy w technikach i szkołach policealnych. Ogólnopolska Olimpiada Logistyczna ma szansę stać się dodatkowym źródłem weryfikacji poziomu kształcenia w szkołach o profilu technik logistik i technik spedytor. W odróżnieniu od specyfiki i ram czasowych egzaminu zawodowego, program Olimpiady Logistycznej i sposób jego realizacji pozwala na monitorowanie stopnia opanowania wiedzy we wszystkich obszarach wiedzy logistycznej objętych programem nauczania. Dzięki Olimpiadzie będzie można również obserwować zmiany w poziomie edukacji. To ułatwi także przyszłym pracodawcom rekrutację nowych pracowników o wymaganej wiedzy i umiejętnościach.

Streszczenie

Sektor logistyczny w Polsce rozwija się z roku na rok. W dobie integracji europejskiej i globalizacji coraz więcej firm decyduje się na działalność i konkurowanie na naszym rynku. Rozwijają się także rodzime przedsiębiorstwa. Wraz ze wzrostem gospodarczym i rozwojem tego sektora potrzeba coraz więcej pracowników z wykształceniem logistycznym. W ślad za rosnącym zapotrzebowaniem na edukację logistyczną w Polsce coraz więcej uczelni wyższych uruchamia kierunki i specjalności związane z tą dziedziną. Rynek pracy potrzebuje jednak nie tylko logistików z wykształceniem wyższym, ale i średnim. Z tego względu kilka lat temu wprowadzono w Polsce program kształcenia w zawodach technik logistik i technik spedytor, a szkoły średnie widząc zapotrzebowanie rynkowe chętnie podjęły się edukacji w tym zakresie. Do tej pory jednak nie było jednej uniwersalnej metody oceny poziomu kształcenia w tych zawodach, pozwalającej pracodawcom sięgać po absolwentów tych szkół, które kształcą lepiej niż inne. Powołana w 2008 roku przez Wyższą Szkołę Logistyki I Ogólnopolska Olimpiada Logistyczna wypełnia tę lukę. Wydarzenie podzielone jest na 3 etapy: szkolny, okręgowy i finałowy. Szkoły rywalizują o miano najlepszych w kra-

ju, a finaliści szczebla centralnego Olimpiady są zwolnieni z części pisemnej egzaminu z przygotowania zawodowego. Autor referatu opisuje szczegóły organizacji Olimpiady Logistycznej stanowiącej dla firm logistycznych doskonałą informację o tym, gdzie szukać najlepszych absolwentów z wykształceniem technik logistik i technik spedytor.

Summary

The Logistic Olympics as a source of the vetting of the education's level in such professions as Logistic technician and Carrier technician in Poland

The logistic sector in Poland is growing by the year. In the age of European integration and globalization more and more companies decide to act and compete on our market. Local enterprises are also developing. Along with the economic growth and development of this sector there is a need for more workers with logistic education. Moreover, together with the growing demand for logistic education in our country, more academic institutions start subjects and specialities connected with this field. However, the labour market needs not only experts in logistics with higher education but also with secondary one. Therefore, a few years ago a program of education in professions, such as Logistic technician and Carrier technician, was launched in Poland, and secondary schools seeing market demand, very willingly took on education in this particular scope. So far, however there was no universal method of training level assessment in these professions, which would allow employers to reach for graduates from schools that are better in training than others. In 2008 the Poznan School of Logistics appointed I all-Polish Logistic Olympics to fill this gap. The event is divided in three parts: school, district and final. Schools compete for the name of the best in the country, and finalists of central rank of the Olympics will be exempt from the written part of the professional qualifying exam. The report's author describes in details the Logistic Olympics' organization that gives the logistic companies the opportunity to get information where to look for the best graduates with the education of Logistic technician and Carrier technician.

LITERATURA:

1. Dziennik Ustaw nr 13, poz. 125.
2. Dziennik Ustaw nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami.
3. *Encyklopedia organizacji i zarządzania*. Warszawa 1981.
4. Giermakowski M., *Mierzenie jakości pracy szkoły*, www.scholaris.edu.pl, Lublin 2006.
5. Ornstein A. C., *Program szkolny. Założenia, zasady, problematyka*, tłum. K. Kruszewski. Warszawa 1998.
6. Pielachowski J., *Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą*, Oficyna Ekonomiczna Wydawnictwa eMPI2, Poznań 2006.
7. Słownik Języka Polskiego PWN online, www.sjppwn.pl.
8. Sołtys D., Szmigel M. K., *Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie diagnozy edukacyjne*, Kraków 1997.
9. Stróżyński K., Groenwald M., Staszak D., *Jakość szkoły – jej planowanie i diagnoza*, Wydawnictwo Nauczycielskie, Jelenia Góra 2000.
10. Ślubowski S. *Rynek transportu i logistyki w Polsce*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa 2007.
11. Światłowski J., Świtalska I., *Podsumowanie I i II etapu I Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej*, Wyższa Szkoła Logistyki, Poznań 2009.